

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงการวิจัยที่ผ่านมาโดยย่อแล้วสรุปผลของการวิจัยและอภิปราย พร้อมทั้งขอเสนอแนะที่จะกล่าวตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าส่วนการศึกษาในการบริหารงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานธุรการ การเงินและการให้บริการ โดยการเปรียบเทียบจากความคิดเห็นของปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษาและหัวหน้าหมวดการศึกษา
2. เพื่อศึกษาถึงอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่มีต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าส่วนการศึกษาในภาคเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษาและหัวหน้าหมวดการศึกษา ซึ่งกลุ่มประชากรเหล่านี้เป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาประจำลีสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ จำนวน 182 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของประชากรทั้ง 3 กลุ่มคือ ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษาและหัวหน้าหมวดการศึกษาเกี่ยวกับงานบริหารงานการศึกษาของหัวหน้าส่วนการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การเงินและการให้บริการตลอดจน

การสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการบริหารงานทั้ง 4 คาบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้แก่ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 182 คน และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 144 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.12 โดยแยกเป็นปลัดจังหวัด 12 ฉบับ หัวหน้าส่วนการศึกษา 16 ฉบับ และหัวหน้าหมวดการศึกษา 116 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติคือหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ยและหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคำตอบของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

ก. ข้อมูลส่วนตัวของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

1. เพศของกลุ่มประชากร ปรากฏว่า ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษา และหัวหน้าหมวดการศึกษาเป็นเพศชายทั้งสิ้น สรุปได้ว่าประชากรผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเป็นชาย

2. อายุของกลุ่มประชากร ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีอายุในช่วง 41-50 ปี มากที่สุด คือปลัดจังหวัดร้อยละ 50.00 หัวหน้าส่วนการศึกษาร้อยละ 43.75 และหัวหน้าหมวดการศึกษาร้อยละ 42.24 นอกจากนั้นมีกระจายอยู่ในช่วงต่าง ๆ แต่ไม่มีปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนการศึกษามีอายุในช่วง 21-30 ปีเลย จึงพอสรุปได้ว่าประชากรส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 41-50 ปีมากที่สุด

3. อายุราชการของกลุ่มประชากร ปรากฏว่าประชากรที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีจำนวนมากที่สุดคือผู้ที่มีอายุราชการในช่วง 16-20 ปี แต่เมื่อแยกพิจารณาตามกลุ่ม พบว่า ปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วนการศึกษามีอายุราชการอยู่ในช่วง 31 ปีขึ้นไป มากที่สุด คือร้อยละ 33.33 และร้อยละ 37.50 ตามลำดับ ส่วนหัวหน้าส่วนการศึกษามีอายุราชการอยู่ในช่วง 16-20 ปี มากที่สุดร้อยละ 25.00 สรุปได้ว่าประชากรส่วนใหญ่จะมี

อายุราชการในช่วง 16-20 ปี และไม่มีประชากรซึ่งมีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปีเลย

4. สถานภาพทางการสมรส ปรากฏว่าประชากรส่วนใหญ่ไคผานการสมรสมาแล้ว ทั้งปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วนการศึกษาไคผานการสมรสมาแล้วทุกคน ส่วนหัวหน้าหมวดการศึกษาสมรสแล้วร้อยละ 96.55 เป็นโสดร้อยละ 3.45 สรุปไคว่า ประชากรส่วนใหญ่ไคผานการสมรสมาแล้ว

5. วุฒิทางการศึกษาของกลุ่มประชากร ปรากฏว่าประชากรส่วนใหญ่มีวุฒิไคว่าปริญญาตรีมากที่สุดถึงร้อยละ 59.72 แยกเป็นปลัดจังหวัดร้อยละ 16.67 หัวหน้าส่วนการศึกษาร้อยละ 37.50 และหัวหน้าหมวดการศึกษาร้อยละ 67.24 รองลงมาไคแกวุฒิปริญญาตรีร้อยละ 36.81 โดยเป็นปลัดจังหวัดร้อยละ 66.67 หัวหน้าส่วนการศึกษาร้อยละ 50.00 และหัวหน้าหมวดการศึกษาร้อยละ 31.90 และน้อยที่สุด ไคแก ระเบียบวุฒิที่สู่งกว่าปริญญาตรี คือมีร้อยละ 3.47 โดยมีปลัดจังหวัดร้อยละ 16.67 หัวหน้าส่วนการศึกษาร้อยละ 12.50 และหัวหน้าหมวดการศึกษาร้อยละ 0.86 สรุปไคว่าประชากรส่วนใหญ่มีวุฒิไคว่าปริญญาตรี

6. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วง 1-5 ปีมากที่สุด โดยแยกเป็นปลัดจังหวัดร้อยละ 83.33 หัวหน้าส่วนการศึกษาร้อยละ 75.00 และหัวหน้าหมวดการศึกษาร้อยละ 81.90 ส่วนระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในช่วง 11-15 ปี และ 16-20 ปี นั้น ไม่มีผู้ไคเลย สรุปไคว่า ประชากรส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในช่วง 1-5 ปี

7. การฝึกอบรมพิเศษทางคานการบริหรการศึกษา ปรากฏว่าประชากรที่คอบแบบสอบถามไครับการอบรม 1-5 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 63.19 รองลงมาไคแกผูที่ไคผานการอบรมเลย ร้อยละ 29.17 ส่วนผูที่ไครับการอบรม 11-15 ครั้ง และ 16-20 ครั้ง มีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 0.69 เท่านั้น จึงสรุปไคว่า มีหัวหน้าส่วนการศึกษาและหัวหน้าหมวดการศึกษาไครับการอบรมจำนวน 1-5 ครั้ง มากที่สุดถึงร้อยละ 68.75 และร้อยละ 65.52 ตามลำดับ ส่วนปลัดจังหวัดที่มีไคผานการอบรมเลยมีเป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 58.33

ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม คือ ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษาและหัวหน้าหมวดการศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

1. งานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้มีการปฏิบัติในเรื่องการมีความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางแทบทุกเรื่อง นอกจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับผู้ร่วมงานโดยไม่มีพิธีรีตองในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนให้โรงเรียนประชาบาลเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน การรับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในการจัดงานต่าง ๆ ของจังหวัด และการไปเข้าร่วมประชุมในกิจการต่าง ๆ จังหวัดนั้น หัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่า ตนเองได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ก็เป็นความเห็นที่ขัดแย้งกับความคิดเห็นของปลัดจังหวัดและหัวหน้าหมวดการศึกษา ซึ่งทั้ง 2 กลุ่ม เห็นว่า หัวหน้าส่วนได้ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2. การบริหารงานบุคคล ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นไม่ตรงกันคือ ปลัดจังหวัดและหัวหน้าหมวดการศึกษามีความเห็นว่าหัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติงานในคานนี้ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่หัวหน้าส่วนการศึกษามีความเห็นว่าตนได้ปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์มาก เช่นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชุมชี้แจง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในส่วนการศึกษา การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานให้อบเจ้าหน้าที่ในส่วนการคลัง การจัดให้เจ้าหน้าที่ส่วนการศึกษาได้เขาปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถและความถนัด และเรื่องการควบคุมดูแลให้เจ้าหน้าที่ใดทำงานนอกเวลาตามที่ขออนุมัติโดยสม่ำเสมอ ส่วนในเรื่องการมีบทบาทในการวางนโยบายเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกครูของจังหวัด การสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุครู การปรุมนิเทศครู และในเรื่องการส่งเสริมให้หัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอต่าง ๆ หมั่นออกตรวจเยี่ยมและนิเทศการศึกษาตามโรงเรียนในอำเภอต่าง ๆ นั้น ประชากรทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้มีการปฏิบัติมาก แต่ในเรื่องการแนะนำช่วยเหลือครู การเปิดโอกาสให้ครูและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้แสดงความคิดเห็น การชักจูงให้ครูเกิดความศรัทธาในอาชีพครู การบันทึกเสนอขยาย การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการต่อสู้ป้องกันสิทธิผลประโยชน์ของครูก็ปรากฏว่ามีความเห็นแตกต่างกันอีก คือ ปลัด

จังหวัด และหัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติมาก แต่หัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่ามีการปฏิบัติปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องการพิจารณาความดีความชอบประจำปีนั้น ปลัดจังหวัด และหัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติมาก แต่หัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่าตนได้ปฏิบัติในเกณฑ์ปานกลาง

3. การบริหารงานวิชาการ ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้มีการปฏิบัติงานในคานาวิชาการอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับการไปร่วมประชุมหรือเป็นวิทยากรในการอบรมครูตามอำเภอต่าง ๆ การสนับสนุนงานของกลุ่มโรงเรียน การรวบรวมข้อมูลสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาประชาบาล และในเรื่องการจัดให้มีการวางโครงการและจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีนั้น ปลัดจังหวัดและหัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่าหัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้ปานกลาง แต่หัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่าตนได้ปฏิบัติในเกณฑ์มาก และในเรื่องการจัดทำคู่มือครูที่อธิบายถึงระบบการศึกษา การบริหารการศึกษาของจังหวัดนั้น ปลัดจังหวัดและหัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนหัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่าตนได้ปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เช่นเดียวกับเรื่องจัดให้มีวิทยากรประจำส่วนการศึกษานอกเหนือไปจากเจ้าหน้าที่วิชาการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการศึกษาของจังหวัดนั้น ทั้งปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่าการจัดทำน้อย แต่หัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่าการจัดทำปานกลาง

4. การบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นตรงกันว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติงานในคานานี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่ในเรื่องการควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในส่วนการศึกษาที่เกี่ยวกับการรับส่งหนังสือและการติดตามเรื่องที่เสนอไปแล้ว กับการให้โอกาสหัวหน้าหมวดการศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปีของจังหวัดให้แก่ส่วนอำเภอต่าง ๆ นั้น ในเรื่องแรกปลัดจังหวัดและหัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติปานกลาง แต่หัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่าตนได้ปฏิบัติมากในเรื่องที่ 2 ปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติมาก แต่หัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติปานกลาง แต่ที่น่าสนใจในเรื่องการควบคุมการเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือสวัสดิการครูของ

เจ้าหน้าที่การเงินของจังหวัด ปรากฏว่า ปลัดจังหวัดและหัวหน้าหมวดการศึกษาเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อย แต่หัวหน้าส่วนการศึกษาเห็นว่ามีการปฏิบัติปานกลาง

ค. สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการปฏิบัติงานในคานต่าง ๆ ทั้ง 4 คาน ตามความเห็นของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม พอจะสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนมีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ คือ ขาดอัตรากำลัง ขาดงบประมาณ การคมนาคมไม่สะดวก ประชาชนยากจน และมีการศึกษาน้อย ไม่สนใจการศึกษาเท่าที่ควร หัวหน้าส่วนการศึกษามีงานต้องปฏิบัติมากจึงไม่มีเวลาออกไปสัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร

2. การบริหารงานบุคคล มีปัญหาในคานต่าง ๆ คือ ขาดอัตรากำลัง ขาดงบประมาณ ขาดการประสานงาน ขาดคู่มือในการบริหารงาน ขาดสวัสดิการ และหัวหน้าส่วนการศึกษาไม่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานโดยตรง

3. การบริหารงานวิชาการมีปัญหาและอุปสรรคในหลายทาง ได้แก่ ขาดอัตรากำลัง ขาดงบประมาณ ขาดคู่มือในการปฏิบัติงาน ขาดการติดตามผล การคมนาคมไม่สะดวก และขาดการประสานงานระหว่างส่วนการศึกษากับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

4. การบริหารงานธุรการ การเงินและการให้บริการ มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดอัตรากำลัง ขาดการประสานงาน ขาดการควบคุมติดตามผล ขาดวัสดุอุปกรณ์ในสำนักงาน และหัวหน้าส่วนการศึกษาไม่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานโดยตรง

อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริง และปัญหาทางการบริหารการศึกษาในคานต่าง ๆ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. เกี่ยวกับสถานภาพของประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่าประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมาก รับราชการมานาน โดยเฉพาะปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วนการศึกษารับราชการมานานกว่า 30 ปี มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะหัวหน้าหมวดการศึกษามีจำนวนมากที่สุด รองลงไปคือหัวหน้าส่วนการศึกษา

และปลัดจังหวัด ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ไม่เคยผ่านการอบรมทางการบริหารการศึกษามาก่อนเลย เป็นจำนวนไม่น้อย ถึงร้อยละ 29.17 คือ ปลัดจังหวัดร้อยละ 58.33 หัวหน้าส่วนการศึกษาร้อยละ 6.25 และหัวหน้าหมวดการศึกษาร้อยละ 29.31 จากผลการวิจัยกล่าวได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ยังขาดแคลนผู้บริหารการศึกษาที่มีคุณวุฒิ และปีความสามารถอยู่เป็นอันมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสงค์ มากนวล ซึ่งพบว่า "ผู้บริหารการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะหัวหน้าหมวดการศึกษายังคงใช้แต่ประสบการณ์เพียงอย่างเดียวในการบริหารงานโดยยังขาดหลักการและความรู้ในการบริหารงานศึกษาอีก เป็นอันมาก"¹ เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีคุณวุฒิและความสามารถเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่า

ประการแรก ควรส่งเสริมให้หัวหน้าส่วนการศึกษาและหัวหน้าหมวดการศึกษาได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ตามโครงการการจัดสรรโควตาศึกษาต่อของกรมการปกครองได้ขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

ประการที่สอง ควรจัดโครงการฝึกอบรมพิเศษทางด้านการบริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการบริหารงานให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการต่าง ๆ ให้แก่ผู้บริหารระดับสูง หัวหน้าส่วนการศึกษาและหัวหน้าหมวดการศึกษาเป็นระยะ ๆ ไป อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ประการที่สาม ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับผลการจัดการศึกษา ประชาบาลทุกครั้ง เมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ซึ่งในการจัดสัมมนาครั้งนี้ ผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษา ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าหมวดการศึกษา และสมาชิกสภาจังหวัดควรเข้าประชุมในเรื่องดังกล่าวนี้ด้วย

¹ ประสงค์ มากนวล, "บทบาทของหัวหน้าส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 127.

2. การบริหารงานการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ของหัวหน้าส่วนการศึกษา
องค์การบริหารส่วนจังหวัด พะเยา

ก. งานเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่าประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เห็นตรงกันว่าหัวหน้าส่วนการศึกษาโดยปฏิบัติในเรื่องนี้ปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบจากการจัดลำดับความสำคัญของงานปรากฏว่าอยู่ในอันดับที่ 2 แต่ผลการวิจัยพบว่าในการจัดการศึกษาประชาบาลนั้น มีปัญหาหลายประการ เช่น ประชาชนยากจน มีการศึกษาน้อย ไม่สนใจการศึกษาเท่าที่ควร ขอคนพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเรือโทสมักร หนูไฟโรจน์ ซึ่งพบว่า

ประชาชนในชุมชนส่วนมากมองไม่เห็นคุณค่าของการศึกษาเนื่องจากการศึกษาค่าฐานะทางเศรษฐกิจของสังคมอยู่ในระดับต่ำ ชุมชนที่ประชาสัมพันธ์ที่กระจัดกระจาย โรงเรียนกับชุมชน และความเชื่อมั่นในคคิทธิธรรมของศาสนาชักกัน ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เนื่องจากความเข้าใจผิดที่ว่าการพัฒนาการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ¹

ดังนั้น เพื่อสนับสนุนให้การจัดการศึกษาประชาบาลดำเนินไปตามเป้าหมาย หัวหน้าส่วนการศึกษาจึงควรมีบทบาทในการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนคือ

ประการแรก ควรจัดแบ่งเวลาสำหรับส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน หรือมีการมอบหมายงานประชาสัมพันธ์ให้แก่วัยช่วยหัวหน้าส่วนการศึกษา หรือ เจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเข้าใจเกี่ยวกับงานในคานนี้เป็นอย่างดี และควรจะเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันไป

ประการที่สอง ควรจัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน เชื้อเสนอผู้บังคับบัญชาระดับสูง และมีกำรติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ ภายหลังที่ได้มีการปฏิบัติไปแล้ว เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงงานในคานนี้ให้เป็นที่พอใจความเรียบร้อย

¹เรือโทสมักร หนูไฟโรจน์, "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 26-27.

ประการที่สาม ควรเข้าร่วมหรือสนับสนุนให้ผู้ร่วมงาน หัวหน้าหมวด การศึกษาและครู นักเรียน โคเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ตลอดจนการเข้าร่วมเป็น กรรมการช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะสนับสนุนให้ผู้บริหารการศึกษาและครูให้พบปะ สัมผัสกับประชาชน ใ้รับฟังความคิดเห็นและได้มีโอกาสแนะนำ เผยแพร่ความรู้ ชาวสาร ทางวิชาการอีกด้วย

ประการที่สี่ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนโคเข้าร่วมในการจัดการศึกษา ประชาบาล ทั้งการเสนอแนะความคิดเห็นผ่านตัวแทน เช่น สมาชิกสภาจังหวัด กรรมการสภา ตำบล และให้ประชาชนโคเข้าร่วมโดยตรง เช่น การรวมร่างกาย อุทิศกำลังสติปัญญา และ ทรัพย์สิน เข้าร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยการจ้างงานในวันสำคัญหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานวันศึกษาประชาบาล งานวันเด็ก วันครู การแข่งขันกีฬาประจำปี งานแจกประกาศนียบัตร เป็นต้น

ประการที่ห้า ควรส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนประชาบาล เป็น โรงเรียนชุมชน ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงโรงเรียนประชาบาลให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาของ ประชาชน และให้ประชาชนโคมีส่วนรับผิดชอบในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า ยิ่ง ๆ ขึ้น

ข. การบริหารงานบุคคล ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม คือ ปลัดจังหวัด หัวหน้า ส่วนการศึกษา และหัวหน้าหมวดการศึกษา มีความเห็นตรงกันว่าหัวหน้าส่วนการศึกษาโคปฏิบัติ งานด้านการบริหารบุคคลมากเป็นอันดับที่ 1 จากผลการวิจัยโคพบว่าหัวหน้าส่วนการศึกษา โคมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานบุคคล ซึ่งมี 4 ลักษณะ คือ การสรรหาบุคลากร การบำรุง รักษา การพัฒนา และการไต่พินจากงานนั้นนับว่าเป็นบทบาทที่สอดคล้องกับงานวิจัยของประสงค์ มากนวล ที่พบว่า "หัวหน้าส่วนการศึกษามีบทบาทในการบริหารงานบุคคลมากที่สุด"¹ ถึงแม้ว่า

¹ประสงค์ มากนวล, "บทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษา องค์การบริหารส่วน จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 127.

หัวหน้าส่วนการศึกษาจะได้ให้ความสนใจและปฏิบัติงานในด้านการบริหารบุคคลมากที่สุดก็ตาม แต่ปรากฏว่า ประชากรทั้ง 3 กลุ่มยังมีความเห็นไม่ตรงกันในบางเรื่อง เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประชุมชี้แจงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในส่วนการศึกษา การอำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่ การจัดให้เจ้าหน้าที่ไปทำงานตามความสามารถ การสร้างขวัญ และการควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุความเป็นมาของปัญหาในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจตรงกันอาจเป็นเพราะหัวหน้าส่วนการศึกษาไม่มีอำนาจปฏิบัติการโดยตรง เพราะได้มีการมอบหมายงานบริหารบุคคลไปให้สำนักงานเลขาธิการจังหวัดดำเนินการ หรือเป็นเพราะการบริหารงานของหัวหน้าส่วนการศึกษาไม่มีการประชุมชี้แจง สื่อสารเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ให้เป็นที่เข้าใจโดยชัดเจน หรือเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาในระดับสูงมีได้เปิดโอกาสให้หัวหน้าส่วนไปปฏิบัติงานโดยอิสระ โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับหัวหน้าส่วนการศึกษาไม่มีอำนาจปฏิบัติการโดยตรงนั้น ตรงกับความคิดเห็นของ สกฤต อินทุโสภณ ซึ่งกล่าวว่า "หัวหน้าส่วนการศึกษาขาดอำนาจในการบังคับบัญชาให้เป็นไปตามหน้าที่รับผิดชอบ เช่นอำนาจในการนิเทศ การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง พิจารณาโทษครูประชาบาล"¹ นอกจากนี้แล้วผลการวิจัยยังพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหลายประการ คือการจัดสวัสดิการไม่พอเพียง ขาดงบประมาณในการจัดสรรอัตราค่าจ้าง ขาดคู่มือในการปฏิบัติงาน และขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานบุคคลนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

ประการแรก ควรให้หัวหน้าส่วนการศึกษาได้มีอำนาจในการปฏิบัติการโดยตรงเกี่ยวกับการนิเทศ การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง การพิจารณาโทษ ทั้งนี้เพราะว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น และเป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาประชาบาลโดยส่วนรวมของจังหวัดย่อมจะรู้จักข้อมูล สถิติต่าง ๆ และรู้ถึงความ

¹สกฤต อินทุโสภณ, "การบริหารการศึกษาภาคบังคับ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, 2511), หน้า 160 - 168.

จำเป็นตามความต้องการของครูโรงเรียนและเด็กนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งคุณสมบัติในค่านนี้ของหัวหน้าส่วนการศึกษานับเป็นความสำคัญอันดับแรก เนื่องจากหัวหน้าส่วนการศึกษาทราบข้อมูล ขอให้จริงตรง ๆ เป็นอย่างดี ย่อมจะสามารถปฏิบัติงานในด้านการบริหารบุคคลได้ดีกว่าบุคคลในหน่วยงานอื่นซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจโดยตรง ทั้งยังเป็นการช่วยลบล้างปัญหาในเรื่องการขาดการประสานงาน การขาดความคล่องตัว **ลาซา** ในการปฏิบัติงานลงได้อีกทางหนึ่ง

ประการที่สอง ควรให้หัวหน้าส่วนการศึกษามีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี ทั้งนี้เพราะหัวหน้าส่วนการศึกษาคือผู้ใกล้ชิดกับผูปฏิบัติงานในระคับอำเภอและโรงเรียน ย่อมจะสามารถให้ขอเท็จจริงในการประเมินผลงานได้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยเฉพาะการพิจารณาความดีความชอบเป็นเรื่องสำคัญมาก ถ้าขาดความยุติธรรมก็จะเป็นการทำลายขวัญใจ จึงควรที่จะพิจารณาโดยรอบคอบเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะว่า "การให้บำเหน็จรางวัล การเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งแก่ผูปฏิบัติงานก็ย่อมเป็นเครื่องจูงใจบรรดาผูใ้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความขยันขันแข็ง มั่นใจ และมีกำลังขวัญดี"¹

ประการที่สาม ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย แผนงานการบริหารบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เข้าใจชัดเจน และเข้าใจตรงกันระหว่างผูปฏิบัติงานการบริหารบุคคลของส่วนการศึกษากับสำนักงานเลขาธิการจังหวัด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่มิให้เกิดความลักลั่นสับสนอีกต่อไป

ประการที่สี่ ควรส่งเสริมเกี่ยวกับสวัสดิการและความก้าวหน้าของครู เช่น การเบิกจ่ายเงินเบี้ยเลี้ยง เบี้ยก้นการ คารักษาพยาบาล ตลอดจนบำเหน็จบำนาญให้

¹สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ 4. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทวัญนาพานิช, 2517), หน้า 223.

สะดวกรวดเร็ว จัดบ้านพักให้พอเพียง จัดให้มีการตั้งสหกรณ์ครูและเงินสงเคราะห์อื่น ๆ
ให้มากขึ้น รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานโดยการจัดให้มีสถานที่ทำงาน
วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานพอเพียง ตลอดจนสนับสนุนให้ครูรวมงาน และครูเข้ารับการฝึก
อบรมสัมมนาในสถาบันต่าง ๆ หรือจัดสรรโควตาให้แก่วุฒิปริญญาในท้องถิ่นการและผู้ที่
ปฏิบัติงานโดยดลเป็นพิเศษได้ศึกษาต่อโดยไม่คงสอบคัดเลือกและการจัดทัศนศึกษาเพื่อพัก
ผ่อนและหาความรู้ไปในตัว ใน าวโอกาสจะช่วยชักจูงให้ครูเกิดศรัทธาในอาชีพได้เป็น
อย่างดี

ประการที่ห้า การบริหารงานบุคคลควรอาศัยเทคนิคในการใช้คนให้
ทำงานให้ได้ผลดีที่สุดโดยใช้เวลาน้อยที่สุดและสิ้นเปลืองเงินและวัสดุในการทำงานนั้น ๆ
น้อยที่สุด ในขณะที่เกี่ยวกับคนที่เราใช้นั้นมีความสุข มีความพอใจที่จะให้ผู้บริหารใช้ พอใจที่
จะทำงานตามที่ผู้บริหารต้องการ¹ นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีการบริหารงานนอกแบบโดยมี
การพบปะสังสรรค์กับครูรวมงานแบบกันเองโดยการให้หลักมนุษยสัมพันธ์เข้าช่วยในบางครั้งก็
จะช่วยให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปตามเป้าหมายโดยสะดวกรวดเร็ว

ค. การบริหารงานคานาวิชาการ ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่มีความ
เห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติงานคานาวิชาการอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่เมื่อพิจารณา
จากการจัดลำดับความสำคัญแล้ว ปรากฏว่างานคานาวิชาการอยู่ในอันดับสุดท้าย ซึ่งทั้งนี้อาจ
เป็นเพราะได้มีการกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบทางคานาวิชาการ จึงปล่อยให้
ศึกษาธิการจังหวัดรับผิดชอบคานาวิชาการแต่ฝ่ายเดียว นอกจากนี้อาจเป็นเพราะในการ
บริหารคานาวิชาการนั้นไม่ได้รับความร่วมมือและขาดการประสานงานระหว่างส่วนการศึกษา
กับศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ตรงกับรายงานการวิจัยของ ชีระ รุณเจริญ ซึ่ง
ปรากฏว่า

¹ วิทยุ ธรรม, หลักบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 155.

ความร่วมมือและประสานงานระหว่างศึกษานิเทศก์กับหัวหน้าส่วนการศึกษาค้นคว้าใหม่ และมีข้อควรสังเกตุว่าผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป ควรจะทวงหาวิธีที่จะก่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าส่วนการศึกษาค้นคว้าและหัวหน้าหมวดการศึกษาค้นคว้าเป็นการด่วน ปล่อยให้ เป็นอยู่อย่างปัจจุบันอาจจะเกิดผลเสียหายแก่การศึกษาของประเทศโดยส่วนรวมได้¹

การบริหารงานวิชาการมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นการที่หัวหน้าส่วนการศึกษายังเห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษานิเทศก์แต่ฝ่ายเดียว จึงเป็นความเห็นที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะงานวิจัยของ ประจักษ์ พัฒนเจริญ พบว่า โรงเรียนมีการปรับปรุงตามขอเสนอแนะหรือคำแนะนำของศึกษานิเทศก์อำเภอ น้อยมาก ผู้บังคับบัญชาแทบจะไม่รับฟังและคิดตามผลขอเสนอแนะของศึกษานิเทศก์เลย ซึ่งนับได้ว่าเป็นความล้มเหลวในการนิเทศการศึกษาหรือตรวจเยี่ยมโรงเรียนของศึกษานิเทศก์อำเภอ ทั้งนี้เพราะศึกษานิเทศก์อำเภอไม่มีอำนาจสั่งการใด ๆ ให้โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้²

ดังนั้นเพื่อปรับปรุงให้การบริหารงานวิชาการของหัวหน้าส่วนการศึกษาค้นคว้าให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นว่า

ประการแรก เพื่อให้หัวหน้าส่วนการศึกษาค้นคว้าได้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจเยี่ยมนิเทศการศึกษา ติดตามประสานงานกับหน่วยราชการและสถาบันต่าง ๆ ให้ดำเนินไปตามเป้าหมายนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่หัวหน้าส่วนการศึกษาค้นคว้าจะต้องเป็นทั้งนักวิชาการและผู้บริหารไปพร้อม ๆ กันด้วย จึงจะสามารถสร้างความเชื่อถือแก่ผู้ร่วมงานและสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างดี ทั้งที่ ภิญญู สาทร ไกลลาวไว้วา "ในการบริหารงานวิชาการนั้น

¹ธีระ รุณเจริญ, รายงานการวิจัยเรื่อง "การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามแนวความคิดของศึกษานิเทศก์จังหวัด หัวหน้าส่วนการศึกษาค้นคว้า ศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าหมวดการศึกษาค้นคว้าและครูใหญ่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2520), หน้า 38-42.

²ประจักษ์ พัฒนเจริญ, "ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในภาคเหนือที่มีต่อการปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษาค้นคว้า บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 87.

ผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน
ตารางสอน อุปกรณ์การสอน แบบเรียน หอสมุดโรงเรียนและการสอนต่าง ๆ ตามสมควร"¹

ประการที่สอง ควรจะได้มีการจัดทำโครงการ แผนงานปฏิบัติทาง
วิชาการ เช่น การนิเทศโรงเรียน การอบรมสัมมนาร่วมกับผู้บริหารระดับสูง ศึกษาธิการ
จังหวัด ศึกษาธิการเขต ศึกษาธิการอำเภอ และหัวหน้าหมวดการศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง
เพื่อชี้แจงนโยบาย หลักการปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผลให้เป็นที่เขาใจโดยชัดเจน เพื่อ
ให้มีการประสานงานและได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย

ประการที่สาม หัวหน้าส่วนการศึกษาคควรสนับสนุนให้มีการจัดทำประมวล
การสอน การจัดทำคู่มือครู และแสวงหาวิทยากรประจำส่วนการศึกษาโดยการคัดเลือกจากผู้
ที่มีคุณวุฒิและความสามารถเฉพาะวิชา เพื่อปฏิบัติงานด้านวิชาการร่วมกับศึกษาธิการต่อไป

ประการที่สี่ ในการบริหารงานวิชาการนั้น ควรจะกระจายอำนาจและ
ความรับผิดชอบไปให้ครูทุกคน และอยู่ที่เทคนิคในการที่จะกระตุ้นเตือนให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
การสอนนักเรียนทุกคนขยันขันแข็งทำงานอย่างเต็มที่และอดทน การบริหารงานวิชาการ
จึงอาศัยเทคนิคในการใช้คนมากกว่าการสอนคนอื่นว่าเขาควรทำอะไร ผู้บริหารเพียงแต่
ดูแลให้ครูทำงานดีที่สุด และใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เท่านั้น² นอกจากนั้นในการ
บริหารงานวิชาการ หัวหน้าส่วนการศึกษาคควรใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพและเทคนิคใน
การบริหารนอกแบบ เพื่อติดต่อประสานงานในคานอื่นเป็นส่วนตัวอีกทางหนึ่ง ก็จะช่วยให้การ
ปฏิบัติงานในคานนี้ดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้

๔. การบริหารงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ ประชากรทุกกลุ่ม
มีความเห็นว่า หัวหน้าส่วนการศึกษาคปฏิบัติในเรื่องนี้ปานกลาง เมื่อพิจารณาจากการเปรียบ-

¹ ภิญญา สาร, หลักบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 235.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 232 - 233.

เทียบลำดับ ปรากฏว่าอยู่ในลำดับที่ 3 แต่ผลการวิจัยพบว่า ปลัดจังหวัดและหัวหน้าหมวด
การศึกษาเห็นว่าหัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติในเรื่องการควบคุมการเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือ
สวัสดิการครูของเจ้าหน้าที่การเงินอยู่ในเกณฑ์น้อย ซึ่งความเห็นนี้สอดคล้องกับปัญหาและ
อุปสรรคในด้านการเงินที่พบว่ามีความล่าช้า ชาคความคล่องตัว ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะได้มี
การมอบหมายเรื่องการเงินไปให้ส่วนการคลังรับผิดชอบดำเนินการ แต่ความคิดเห็นเดียวกัน
นี้ก็ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ ประสงค์ มากนวล ซึ่งพบว่า

ขณะนี้หลายจังหวัดที่แยกการเงินไปอยู่ในความรับผิดชอบของส่วนการคลังแล้ว
ในส่วนการศึกษาจึงรับผิดชอบโดยตรง เฉพาะงานสารบรรณและการให้บริการ
เท่านั้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าหัวหน้าส่วนการศึกษาไม่มีความเกี่ยวข้อง
เรื่องการเงิน และงบประมาณเท่าไร เพราะจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วเห็น
ว่าหัวหน้าส่วนการศึกษาได้ปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และการให้บริการอยู่ใน
เกณฑ์ค่อนข้างมาก ได้แก่การดูแลสวัสดิการครู การจัดสรรงบประมาณ ตลอดจน
การมีส่วนร่วมในการ เป็นกรรมการ เปิดของประกวดราคาจ้างเหมาในการก่อสร้าง
อาคารเรียน และการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อดำเนินการส่วนจังหวัดอยู่¹

แต่เนื่องจากงานธุรการ การเงิน และการให้บริการ เป็นเรื่องอำนวยความสะดวก
ความสะดวกในงานในด้านอื่น ๆ เกิดความคล่องตัว ดังนั้นหัวหน้าส่วนการศึกษาจึงควร
ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่องานในด้านนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า

ประการแรก ควรมีการกำหนดตำแหน่งสำหรับการรับเจ้าหน้าที่ธุรการ
ประจำส่วนการศึกษาและส่วนอำเภอต่าง ๆ โดยเฉพาะ และควรจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่
ความรู้เกี่ยวกับการงานในหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติทางราชการและ
ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

ประการที่สอง ควรมีการประชุมชี้แจงระเบียบการปฏิบัติระหว่าง
เจ้าหน้าที่ส่วนการคลังกับเจ้าหน้าที่ด้านธุรการ ของส่วนการศึกษาเพื่อรับทราบนโยบาย แผนการ

¹ประสงค์ มากนวล, "บทบาทของหัวหน้าส่วนการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 192.

ปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว บริการไค้ทันกับความต้องการของผู้ที่มาติดต่อ
 ประการที่สาม ควรจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด
 เครื่องอักษ้สำเนา เครื่องถ่ายเอกสารต่าง ๆ ให้พอเพียง เพื่ออำนวยความสะดวกในการ
 ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการบริหารงานนั้น พบว่ามีปัญหา
 ที่คล้ายกันคือ การขาดการประสานงาน ขาดความร่วมมือ ขาดอัตรากำลัง ขาดงบประมาณ
 ขาดความคล่องตัว มีความล่าช้า เป็นต้น ซึ่งน่าสังเกตว่าได้มีการแบ่งงานไปให้ส่วนต่าง ๆ
 ร่วมรับผิดชอบเช่น การเงินให้ส่วนการคลังรับผิดชอบ งานบุคคลให้ส่วนงานเลขานุการ
 จังหวัดดำเนินการ และงานวิชาการก็มีศึกษาธิการจังหวัดร่วมรับผิดชอบ ซึ่งการแบ่งงานไป
 คนละส่วนนี้ก็มีปัญหาทั้งโลกลาวแล้ว เนื่องจากการบริหารงานใด ๆ ก็ตามจะต้องประกอบ
 ไปด้วย คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิคในการจัดการ ถ้าขาดองค์ประกอบอย่างใดอย่าง
 หนึ่งแล้วก็จะทำให้การบริหารงานนั้น ๆ หยุดชะงักลงไป ดังนั้นการบริหารการศึกษาของหัวหน้า
 ส่วนการศึกษา ก็เช่นเดียวกัน จึงควรไค้พิจารณาให้เมืองค้ประกอบครบทั้ง 4 ประการแล้วก็จะ
 สนับสนุนให้การปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้าน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์
 ต่อการจัดการศึกษาของประเทศชาติในที่สุด นอกจากนี้แล้วควรไค้มีการปรับปรุงรูปแบบ
 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีคณะบุคคล เป็นผู้ดำเนินการของตนเอง ทั้งนี้เพื่อจะไค้
 สามารถปฏิบัติงานใดก็ตามที่ไค้ไม่เกิดความล้กคล้่นสับสนดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรจะไค้มีการวิจัยงานแต่ละด้านของหัวหน้าส่วนการศึกษาโดยเฉพาะเป็น
 เรื่อง ๆ ไป เพื่อจะไค้ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะงานในคานใดคานหนึ่งไค้โดยละเอียดซึ่ง
2. ควรจะไค้มีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและโครงสร้างของการบริหารการศึกษา
 ประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ
 การกระจายอำนาจการศึกษา
3. ควรจะไค้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการ
 บริหารการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น ปลัดจังหวัด สภาจังหวัด หัวหน้าหมวด
 การศึกษา และครูใหญ่โรงเรียนชุมชน เป็นต้น